

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET 50 ผู้วิจัยได้มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี บทความและผลงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กร (Environmental, Social, Governance : ESG)
2. ผลประกอบการทางการเงิน (Financial Performance)
3. ความสัมพันธ์ของความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม สังคมและบรรษัทภิบาลกับผลประกอบการทางการเงิน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กร (Environmental Social Governance : ESG)

ในปัจจุบันแนวคิดเรื่องความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีบรรษัทภิบาล หรือการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์กรกำลังเป็นกระแสที่นิยมกันมาก และเป็นแนวคิดที่ทำให้มีการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ซึ่งบริษัทดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และบรรษัทภิบาลไปพร้อมกัน ทั้งนี้วิวัฒนาการของแนวคิดนี้เกิดจากการขาดความรับผิดชอบต่อหรือขาดจิตสำนึกขององค์กร เมื่อหลายศตวรรษก่อนการทำธุรกิจจะคำนึงถึงแต่ผลกำไรเพียงอย่างเดียว ไม่คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมสังคม และผู้มีส่วนได้เสียไม่ได้ใส่ใจกับปัญหามลพิษ และสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นบริษัทที่ให้ความสำคัญกับ ESG จะสามารถสร้างสมดุลระหว่างเป้าหมายระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาวควบคู่ไปกับการส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมสังคม และผู้มีส่วนได้เสียได้ ซึ่งจะทำให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่เติบโตในระยะยาวอย่างยั่งยืน และดูแลรับผิดชอบต่อสังคมรอบข้างไปพร้อมๆกัน (ปฐมินทร์ นาทีทอง, 2557)

ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental : E) ในปัจจุบันปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบไปเป็นวงกว้าง เช่น การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศที่ส่งผลให้เกิดก๊าซเรือนกระจก และภาวะโลกร้อน บริษัทจำเป็นต้องบริหารจัดการโดยใส่ใจผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงแหล่งน้ำธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก แต่ยังส่งผลต่อผลกำไรของบริษัทด้วย เช่น การลดการใช้วัตถุดิบ หรือการใช้วัตถุดิบอย่างสร้างสรรค์ในขบวนการผลิต นอกจากจะลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและลดปริมาณขยะแล้ว ยังช่วยลดต้นทุนวัตถุดิบของบริษัทได้ (ปฐมินทร์ นาทีทอง, 2557)

ด้านสังคม (Social : S) การคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และความเป็นอยู่ของสังคม ทั้งภายในและภายนอกองค์กรเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่จะช่วยพัฒนาองค์กรให้เติบโตอย่างยั่งยืน เริ่มต้นจากภายในองค์กร เช่น การเปิดโอกาสให้คนพิการเข้าทำงาน หรือการมีสวัสดิการรองรับพนักงาน รวมถึงการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เนื่องจากจะมีผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพในพนักงาน และผลการดำเนินงานของกิจการ นอกจากนั้น บริษัทควรตอบแทนด้วยการคืนกำไรให้สังคม เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนรอบข้างบริษัท (ปฐมินทร์ นาทีทอง, 2557)

ด้านบรรษัทภิบาล (Governance : G) บรรษัทภิบาลที่ดี คือการมีระบบบริหารจัดการภายในที่ดี เพื่อให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดปัญหาการฉ้อโกง ส่งผลให้ผลประกอบการเติบโตขึ้น บุคคลภายนอกยังเชื่อมั่นในบริษัทมากขึ้น อันจะทำให้บริษัทเติบโตอย่างยั่งยืน (ปฐมินทร์ นาทีทอง, 2557)

บริษัทที่มีการบริหารจัดการภายในที่มีคุณภาพและโปร่งใส และสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีกับพนักงาน จะทำให้บริษัทสามารถลดความเสี่ยงด้านการฉ้อโกง ลดอัตราการลาออก ลดต้นทุนการฝึกอบรมพนักงานใหม่ ตลอดจนเพิ่มคุณภาพและผลผลิตของสินค้า เป็นการเพิ่มกำไรซึ่งจะกระทบมูลค่าของบริษัท และยังมีส่วนช่วยให้องค์กรเติบโตอย่างยั่งยืนอีกด้วย (ปฐมินทร์ นาทีทอง, 2557)

ดังนั้น การลงทุนในบริษัทที่บริหารจัดการที่คำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านของ ESG จึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ เพราะการพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่ใช่เพียงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ยังช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเพิ่มโอกาสในการเติบโตของธุรกิจอย่างมั่นคงในระยะยาว การคัดเลือกบริษัทที่เข้าข่ายมี ESG ที่ดีนั้น นักลงทุนอาจเริ่มด้วยการคัดเลือกบริษัทที่ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือสิ่งผิดกฎหมาย เช่น บุหรี่ สุรา การพนัน หรือบริษัทที่ทำลายสิ่งแวดล้อม จากนั้นจึงเลือกลงทุนในบริษัทที่มี ESG ที่ดีตามที่กล่าวไปแล้วข้างต้น (ปฐมินทร์ นาทีทอง, 2557)

ปัจจุบันมีสถาบันต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศที่ทำการวิเคราะห์ คัดเลือก จัดอันดับและให้รางวัลบริษัทที่มี ESG ที่ดี เพื่อให้ข้อมูลแก่นักลงทุน ยกตัวอย่างเช่น สถาบันCSIR (Corporate Social Responsibility Institute) โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ทำการจัดอันดับบริษัทที่มี ESG ที่ดี หรือการดูจากองค์กรระดับโลก เช่น ดัชนี DJSI (Dow Jones Sustainability Index) ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดสำหรับบริษัทที่ดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่จัดตั้งและดูแลโดย S&P Dow Jones Indices และ RobecoSAM (Sustainable Asset Management) ซึ่งในปัจจุบัน บริษัทไทยที่ได้รับการคัดเลือกเข้า DJSI ได้แก่ SCG PTT PTTGC MINT BANPU PTTEP และ TOP นอกจากนี้ สถาบัน AIM-RVR CSR Center ที่ให้รางวัลให้แก่บริษัทที่มี ESG ที่ดีในภูมิภาคเอเชีย ก็เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญเช่นเดียวกัน (ปฐมินทร์ นาทีทอง, 2557)

การนำแนวคิดทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาใช้ในตลาดทุนตลาดหลักทรัพย์ในหลายประเทศได้นำแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาปรับใช้ผ่าน 3 ช่องทางดังนี้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556)

1. ให้ความรู้และสร้างมาตรฐาน ESG ให้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศต่างๆ เช่น มาเลเซีย จีน ออสเตรเลีย ใต้หวัน อินเดีย รวมถึงไทย พยายามสนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทอย่างโปร่งใส (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556)

ส่วนประเทศไทยเริ่มนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้กับบริษัทจดทะเบียนผ่านการจัดทำรายงาน Corporate Governance Report of Thai Listed Companies (CGR) ตั้งแต่ปี 2001 และพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันที่สนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนนำหลักการรายงานสากล (Global Reporting Initiatives: GRI) มาใช้และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำลังอยู่ในระหว่างการเตรียมออกประกาศให้บริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่จะออกและเสนอขายหลักทรัพย์ใหม่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556)

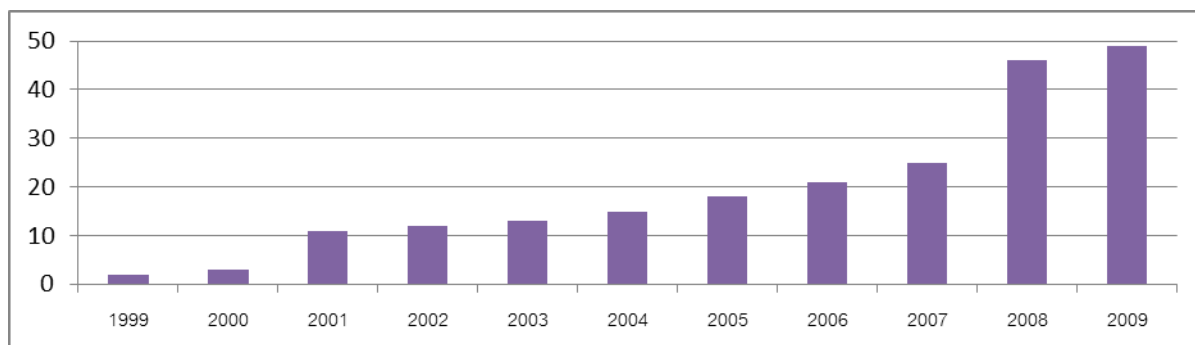
- เริ่มนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้โดยกำหนดให้บริษัท จัดทำรายงาน Corporate Governance Report of Thai Listed Companies (CGR)
- จัดตั้ง CSRI เพื่อกระตุ้นให้ภาคธุรกิจมีความรู้ความเข้าใจ และนำหลัก CSR ไปใช้
- จัดให้มี CSR Awards แก่บริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและส่งรายงาน CSR ครบถ้วน
- จัดทำ CSR Guideline ตามหลัก OECD เพื่อให้บริษัทนำไปปฏิบัติใช้
- จัดทำและเผยแพร่คู่มือแนวทางการจัดทำรายงานความยั่งยืนตามหลักการรายงานสากล (Environmental, Social, Governance : ESG) และจัดอบรมให้บริษัทมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำหลักดังกล่าวไปปฏิบัติใช้ได้จริง
- CSRI ได้กำหนดแผนงานสนับสนุนให้บริษัทรายงานความยั่งยืนของกิจการ
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เตรียมออกประกาศให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้าน CSR ในแบบ 56-1 และรายงานประจำปี ส่วนบริษัทที่จะออกและเสนอขายหลักทรัพย์ใหม่ให้เปิดเผยข้อมูลในแบบ 69-1

ภาพที่ 2.1 รายละเอียด DJSI World และ MSCI World ESG Index

ที่มา: World Federation of Exchange (2009) และ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2. จัดทำ ESG index เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ลงทุนที่สนใจลงทุนในกลุ่มธุรกิจที่นำหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาใช้ในการดำเนินกิจการและเพื่อใช้เป็น benchmark สำหรับประเมินผลการลงทุนรวมถึงดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศตลาดหลักทรัพย์ในหลายประเทศจึงได้จัดทำ “ดัชนีชี้วัดการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ซึ่งการจัดทำดัชนีดังกล่าวสามารถทำได้โดยเลือกบริษัทที่ได้รับคะแนน ESG สูงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการคำนวณดัชนีหรือเลือกบริษัทที่ประกอบธุรกิจเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเช่นเลือกใช้เทคโนโลยีสะอาดและพลังงานหมุนเวียนมาใช้ถ่วงน้ำหนักในการคำนวณดัชนี เป็นต้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556)

Number of sustainability indices offered directly or indirectly by WFE member exchanges

ภาพที่ 2.2 จำนวน ESG index ช่วงปี 1999-2009

ที่มา: World Federation of Exchange (2009)

แสดงให้เห็นว่าตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลกได้เริ่มจัดทำ ESG index ตั้งแต่ปี 1999 และการสร้างดัชนีดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงเกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินปี 2008-2009 จำนวนดัชนีชี้วัดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556)

3. การพัฒนา new product รองรับจากกระแสความสนใจของนักลงทุนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความมั่นคงด้านพลังงานที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ตลาดหลักทรัพย์ในหลายประเทศจึงได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินหลากหลายรูปแบบที่เชื่อมโยงกับความสนใจดังกล่าว เช่น ตราสารคาร์บอน (Carbon Trading) และ Exchange Traded Fund (ETF) ที่เน้นลงทุนในกิจการที่มีการใช้หลักการลงทุนในเทคโนโลยีสะอาด (Cleantech Investment) ให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับความต้องการของผู้ลงทุน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556)

แนวทางการพัฒนาในเรื่องนี้ของไทยในปี 2556 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้จัดทำโครงการแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจการในตลาดทุนให้มีคุณภาพทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาล (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556)

เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดหลักการและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้ไว้หลากหลายและขาดการรวมศูนย์จึงส่งผลให้เป็นภาระต่อผู้ปฏิบัติและอาจทกหล่นใน

ประเด็นที่สำคัญได้การจัดทำ “แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” จึงเป็นแผนแม่บทสำหรับพัฒนากิจการในตลาดทุนให้มีคุณภาพทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาลโดยกำหนดมาตรฐานและเสนอมาตรการที่ช่วยพัฒนากิจการพัฒนาผู้ลงทุนและสร้างกลไกให้เกิดการมีวินัยต่อตนเอง (self discipline) และการมีวินัยในตลาด (market discipline) เพื่อเสริมการมีวินัยในกฎระเบียบ (regulatory discipline) รวมทั้งสนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมบรรษัทภิบาลให้เป็นมาตรฐานสากลเพื่อเกื้อหนุนการเติบโตที่ยั่งยืนของเศรษฐกิจไทย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556)

เมื่อองค์กรธุรกิจได้หันมาทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลกันมากขึ้นและการกระทำดังกล่าวก็ได้รับความสนใจจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างเห็นได้ชัดดังนั้นบรรดาองค์กรธุรกิจจึงได้มีการจัดทำรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกิจการขึ้นและสารสนเทศที่แสดงการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลของธุรกิจก็เป็นสิ่งที่สังคมสนใจเช่นกันนอกจากนี้หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลก็ต้องอาศัยรายงานเหล่านี้ประกอบในการพิจารณาคำนิยามงานด้วยซึ่งเป็นรายงานที่เกิดจากความสมัครใจขององค์กรธุรกิจเอง (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, 2550) ทั้งนี้เรื่องที่รายงานส่วนใหญ่ได้แก่

1. ด้านสิ่งแวดล้อม
2. ด้านแรงงานและพนักงาน
3. ด้านสังคม
4. ด้านสุขภาพและความปลอดภัย

การวัดระดับการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้ข้อมูลขององค์กร ที่ดำเนินงานความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาลว่ามีความสำเร็จเพียงใด แต่การวัดระดับการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาลนั้นค่อนข้างมีความซับซ้อน เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นจึงมีความพยายามที่จะแปลงข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นให้เป็นข้อมูลที่วัดได้ (เชิงปริมาณ) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เปิดเผยอย่างเป็นระบบ โดยการกำหนดขอบเขต ประเด็นของข้อมูลที่จะศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์ตามเนื้อหาหรือข้อมูลที่เปิดเผย และยังสามารถอธิบายข้อมูลในเชิงปริมาณได้

การใช้ปริมาณของข้อมูลที่เปิดเผยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาสำหรับการวิเคราะห์ โดยการกำหนดเป็นรูปแบบ (Theme) หรือหัวข้อที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการพิจารณาวิเคราะห์เนื้อหาจากแหล่งข้อมูลที่เปิดเผยข้อมูลที่เปิดเผยข้อมูล ถ้าหากมีการพบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจะเลือกและนำข้อมูล

นั้น ไปแปลงเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การนับจำนวนคำ การนับจำนวนบรรทัด การนับจำนวนประโยค การนับจำนวนหน้า การนับจำนวนเอกสาร เป็นต้น

การวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาล มีหลากหลายวิธี แต่ผู้วิจัยได้พยายามประยุกต์วิธีการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาลให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งประเภทเนื้อหาความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านแรงงานและพนักงาน ด้านชุมชนสังคม ด้านสุขภาพและความปลอดภัย โดยพิจารณารายการที่มีเนื้อหาละเอียด ที่สอดคล้องกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน โดยการกำหนดคำสำคัญ (key word) สำหรับใช้ในการจัดกลุ่มและค้นหาข้อมูล เพื่อให้ได้รายการที่ครอบคลุมรายละเอียดทั้งหมด กระชับ และชัดเจน รวมทั้งระบุคำอธิบายคำสั้นๆ ของแต่ละรายการเพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นดังนี้

1. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่การเปิดเผยในเรื่อง
 - 1.1 การลดมลพิษและควบคุมมลพิษ (อากาศ, ดิน, น้ำ, เสียง,และการมองเห็น)
 - 1.2 การปรับปรุง รักษาหรือบูรณะสิ่งแวดล้อม
 - 1.3 การวิจัยและพัฒนา
 - 1.4 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (นโยบาย, แผนงานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม)
 - 1.5 การอนุรักษ์แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ
 - 1.6 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2. ด้านแรงงานและพนักงาน ได้แก่ การเปิดเผยในเรื่อง
 - 2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบุคลากร (นโยบายต่างๆ เกี่ยวกับพนักงาน)
 - 2.2 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร)
 - 2.3 ค่าตอบแทนและสวัสดิการ
 - 2.4 แรงงานสัมพันธ์
3. ด้านชุมชนสังคม ได้แก่ การเปิดเผยในเรื่อง
 - 1.1 การจัดการให้สนับสนุนในกิจกรรมเพื่อชุมชนและสังคม
 - 1.2 การบริจาคและการบริการเพื่อการกุศลด้านสุขภาพและความปลอดภัย ได้แก่ การเปิดเผยในเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยขณะทำงาน อัตราการเกิดอุบัติเหตุ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาล เป็นสิ่งที่องค์กรทำโดยสมัครใจและมีแนวทางหรือนโยบายการปฏิบัติที่เป็นแนวทางเดียวกัน (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, 2550) สำหรับในการศึกษานี้จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก เนื่องจากเป็นวิธีที่ผู้วิจัยส่วนใหญ่มักใช้วิธีนี้ในการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาล ส่วนตัวชี้วัดระดับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาลนั้น ใช้เชิงปริมาณเพื่อวัดปริมาณในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาล

2.2 ผลประกอบการทางการเงิน (Financial Performance)

ผลประกอบการทางการเงินคือความสามารถขององค์กรในการสร้างรายได้ในช่วงเวลาที่กำหนดซึ่งตัวชี้วัดที่ใช้ในการวัดผลประกอบการทางการเงินขององค์กรนั้นมีหลายประเภทเช่น อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return On Asset or ROA), อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return On Equity or ROE), อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) เป็นต้น

การศึกษานี้ที่มุ่งศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET50 ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกที่จะศึกษาผลประกอบการทางการเงินที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรและผู้ตอบแทนผู้ถือหุ้นของกลุ่มธุรกิจดังกล่าวดังนี้

1. อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทในการทำกำไร หลังจากหักต้นทุนขายและต้นทุนการให้บริการก่อนหักค่าใช้จ่ายรวม

2. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return On Asset or ROA) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจการในการนำสินทรัพย์ไปลงทุนให้เกิดผลตอบแทน โดยเป็นค่าที่แสดงถึงกำไรที่กิจการหาได้จากสินทรัพย์ทั้งหมดที่ธุรกิจใช้ในการดำเนินงาน

3. อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return On Equity or ROE) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ให้เห็นว่าเงินลงทุนในส่วนของเจ้าของ จะได้รับผลตอบแทนกลับคืนมาจากการดำเนินงานของบริษัทนั้นในอัตราส่วนเท่าไร หากมีค่าสูง แสดงถึงประสิทธิภาพในการหากำไรสูง

4. อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทในการทำกำไร หลังจากหักต้นทุนค่าใช้จ่ายรวมทั้งภาษีเงินได้หมด

2.3 ความสัมพันธ์ของความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาลกับผลประโยชน์ทางการเงิน

การดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมสังคมและบรรษัทภิบาล นอกจากจะส่งผลให้องค์กรสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน สร้างชื่อเสียงหรือความน่าเชื่อถือให้องค์กร ลดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ สร้างแรงจูงใจในการทำงานและรักษาพนักงานที่มีคุณภาพให้อยู่กับองค์กร เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์กับนักลงทุนและสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ตลอดจนการได้รับการยอมรับการดำเนินงานจากสังคมและยังมีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ทางการเงินขององค์กรด้วย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญบา นุชิตภาพ (2551) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในดัชนี 100 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลการดำเนินงานผลการดำเนินงานที่ศึกษาประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้รวม ของบริษัทจดทะเบียนในดัชนี 100 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวในระดับสูงกับต่ำ รวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และงบการเงินประจำปีของบริษัท จำนวน 50 บริษัท ในช่วง พ.ศ. 2547 – 2549 วิธีการศึกษาใช้สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์ผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรสองกลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในดัชนี 100 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลการดำเนินงานในแต่ละรายการตามกลุ่มธุรกิจ พบว่า ความสัมพันธ์ของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และกลุ่มก่อสร้างในส่วนของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นไปในทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มบริการการเงินในส่วนของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมเป็นไปในทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มบริการทั้งหมดเป็นไปในทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อ

ต่อสังคมในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานต่ำกว่ากลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ฉันทมน อภิพัฒน์พงศ์ (2553) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมกับ อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ของกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมตามทฤษฎีของ Gao et al. (2005) จำนวน 6 ด้าน กับอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนกำไรต่อหุ้นของ บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ต่างๆ จำนวน 11 บริษัทในช่วง พ.ศ. 2548 – 2551 ใช้การศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมปี 2548 – 2550 มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรปี 2549 – 2551 เฉพาะในส่วนของอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม เฉพาะในไตรมาสที่ 1 – 2 ของปี 2550 เท่านั้น ดังนั้นในช่วงเวลาอื่นที่ทำการศึกษพบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรซึ่งชี้ให้เห็นว่าอาจจะมีปัจจัยบางอย่างที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทในช่วงเวลาดังกล่าว

ชลันดา นุราฤทธิ์ (2556) เรื่อง ความสัมพันธ์ของระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจธนาคารที่อยู่ในดัชนี SET 50 งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงิน ประกอบด้วยอัตราดอกเบี้ยรับอัตราดอกเบี้ยจ่ายส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยอัตรากำไรขั้นต้นอัตรากำไรสุทธิอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ยและกำไรต่อหุ้นของบริษัทหมวดธุรกิจธนาคารที่อยู่ในดัชนี SET 50 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและรายงานประจำปี จำนวน 6 บริษัท ในช่วง พ.ศ. 2550 – 2553 ใช้การศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ผลการศึกษาพบว่า บริษัทหมวดธุรกิจธนาคารที่อยู่ในดัชนี SET 50 มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในมิติภายใน ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณด้านธรรมาภิบาล

และความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจมากที่สุด และสำหรับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในมิติภายนอก พบว่า บริษัทหมวดธุรกิจธนาคารที่อยู่ในดัชนี SET 50 มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ในเชิงคุณภาพด้านสินค้าหรือบริการ ด้านการดูแลผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ และด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรมมากที่สุด และยังพบอีกว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลประกอบการทางการเงินในส่วนของอัตราดอกเบี้ยรับ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนจากผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ